

Tisková zpráva

Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019

- ⊙ Necelá polovina (48 %) české veřejnosti je přesvědčena o tom, že přiznání k homosexualitě by nezpůsobilo potíže v soužití s ostatními lidmi v daném městě či obci. Oproti tomu 42 % občanů se domnívá, že by takovéto přiznání potíže způsobilo – nejčastěji si to myslí lidé starší 60 let, z menších obcí a s nižším vzděláním.
- ⊙ Celkem 39 % dotázaných uvedlo, že mezi jejich přáteli či známými je nějaká homosexuální žena či nějaký homosexuální muž. Polovina respondentů (50 %) uvedla, že nikoho takového mezi svými známými nemá.
- ⊙ Ohledně práv homosexuálních žen a mužů má největší podporu právo uzavírat registrované partnerství, které je součástí českého právního řádu. Podpořily ho celé tři čtvrtiny české populace (75 %).
- ⊙ Celkem 60 % lidí si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí svého partnera či partnerky, 47 % populace podporuje jejich právo uzavřít sňatek a stejný podíl veřejnosti si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí z institucionální péče.
- ⊙ Uvedená práva homosexuálů častěji podporují respondenti ve věkové kategorii 15 až 44 let, respondenti hodnotící svoji životní úroveň jako dobrou, lidé spokojenější se svým životem a hlásící se k středové a pravicové politické orientaci. Jako významná vysvětlující proměnná se ukazuje situace, kdy lidé mají mezi svými přáteli či známými homosexuální ženy a muže. Tito lidé častěji vyjadřují podporu všem sledovaným právům.

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Telefon: 210 310 583, E-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

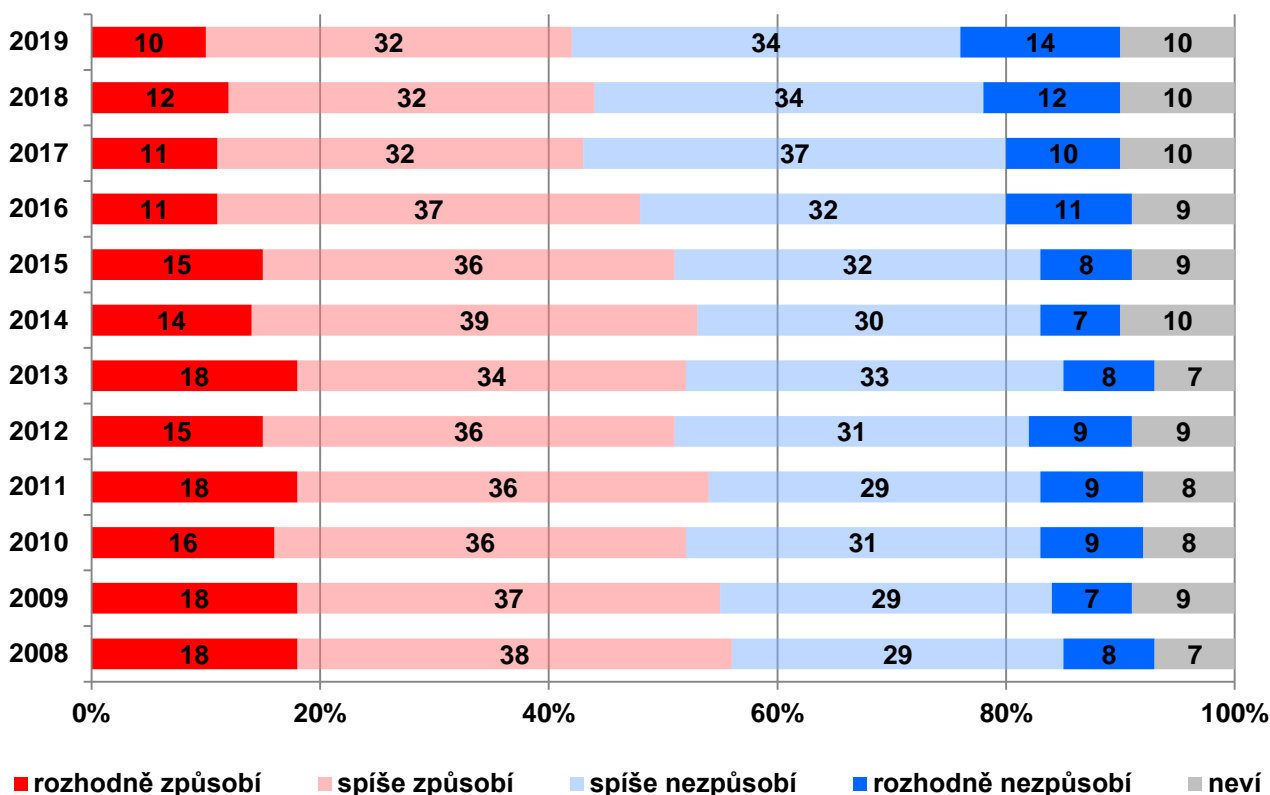

V květnu 2019 byl do pravidelného šetření Naše společnost zařazen blok otázek týkající se tolerance české společnosti vůči homosexuálně orientovaným ženám a mužům. Zároveň byly zjišťovány postoje občanů k tomu, zda by lidé s homosexuální orientací měli mít právo uzavřít registrované partnerství, uzavřít sňatek, adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů a adoptovat děti svého partnera či partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí.

Mínění o toleranci české společnosti k homosexuálně orientovaným ženám a mužům bylo zjišťováno pomocí otázky zaměřené na reakci sociálního okolí respondenta. Dotázaní se vyjadřovali k tomu, zda by ve městě či obci, kde žijí, přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s lidmi. Jak je patrné z grafu 1, více než dvě pětiny lidí (42 % – součet odpovědí „rozhodně způsobí“ a „spíše způsobí“) se domnívají, že by takovéto přiznání způsobilo potíže. Větší podíl osob (48 %) zastává opačné stanovisko, tedy, že by takovéto přiznání potíže nezpůsobilo. Celá desetina dotázaných volí možnost „nevím“.

Srovnání s hodnotami z dřívějších měření ukazuje, že mínění občanů ohledně míry potíží, které by člověku způsobilo přiznání k homosexualitě má mírný setrvalý trend, podle kterého narůstá mínění, že přiznání k homosexualitě by problémy nezpůsobilo. Na začátku sledovaného období v roce 2008 podle grafu 1 tento názor zastávaly necelé dvě pětiny (37 %) populace, oproti tomu na konci tohoto období v roce 2019 došlo k nárůstu na téměř polovinu populace (48 %).

Graf 1: Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹

Zdroj: CVMM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza odhalila některé rozdíly v závislosti na sociodemografických charakteristikách populace. O tom, že přiznání k homosexualitě by rozhodně způsobilo potíže, jsou statisticky významně častěji přesvědčeni lidé starší 60 let či lidé příklánějící se k levicové politické orientaci. Protikladné mínění, že by přiznání k homosexualitě potíže nezpůsobilo, častěji zastávají respondenti celkově spokojení se svým životem a ti, kteří mezi svými přáteli nebo známými mají homosexuální ženu nebo muže. Lidé žijící v obci do dvou tisíc obyvatel častěji uváděli, že přiznání k homosexualitě by rozhodně způsobilo dané osobě potíže v soužití s lidmi z obce. Naopak lidé z větších měst a z Prahy častěji uváděli, že by to rozhodně žádné potíže nezpůsobilo.

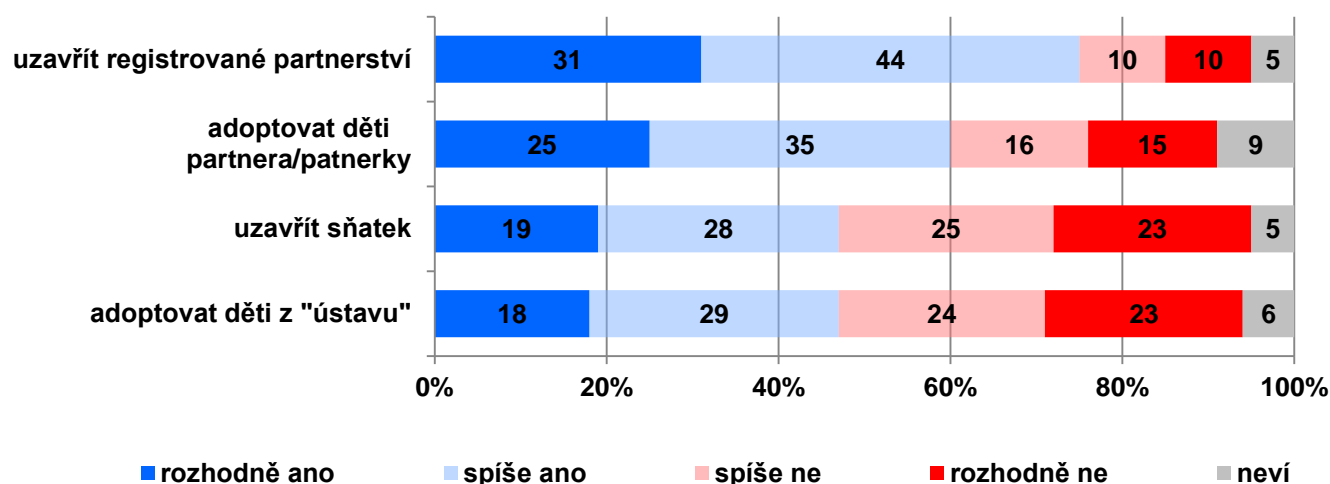
V šetření byla položena třídící otázka, která zjišťovala, zda respondent má přátele nebo známé mezi homosexuálními muži nebo ženami.² Celkem 39 % dotázaných na tuto otázku odpovědělo kladně, 50 % záporně a 11 % zvolilo odpověď „nevím“. Oproti loňskému roku se zvýšil podíl těch, kteří uvedli, že mezi jejich přáteli či známými jsou homosexuálové, a to o 5 procentních bodů, podíl respondentů, kteří odpověděli, že mezi jejich přáteli či známými homosexuálové nejsou, se snížil o 5 procentních bodů a podíl těch, co zvolili variantu „nevím“ se nezměnil.

V květnovém výzkumu jsme se dále zajímali o to, jak se čeští občané staví k některým právům homosexuálních žen a mužů (viz graf 2).

¹ Znění otázky: „Představte si, že se někdo ve Vašem městě či obci přizná ke své homosexuální orientaci. Domníváte se, že mu to způsobí, nebo nezpůsobí potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě nebo obci?“ Varianty odpovědi: rozhodně způsobí, spíše způsobí, spíše nezpůsobí, rozhodně nezpůsobí.

² Znění otázky: „Je mezi Vašimi přáteli nebo známými nějaký homosexuální muž nebo žena?“ Varianty odpovědi: ano, ne.

Graf 2: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo...³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Celé tři čtvrtiny dospělé populace (75 %) uznávají v českém právním řádu kodifikované právo homosexuálů uzavřít registrované partnerství. Proti tomu, aby bylo homosexuálním ženám a mužům umožněno registrované partnerství uzavírat, se v našem výzkumu postavila pětina dotázaných (20 %). V názoru na právo osob stejného pohlaví uzavřít sňatek je česká veřejnost rozdělaná na přibližně dvě stejně velké poloviny, souhlas s ním vyjádřilo 47 % oslovených, nesouhlas 48 %. Stejnou podporu jako uzavírání sňatků mezi osobami stejného pohlaví má i adopce dětí z institucionální péče, tedy z tzv. dětských domovů. Odpověď rozhodně či spíše ano zvolilo 47 % dotázaných, rozhodně či spíše ne pak rovněž 47 % občanů.

Nadpoloviční převahu souhlasných odpovědí jsme zaznamenali v případě adopce dětí partnera/partnerky, s nimiž daný člověk žije a na jejichž výchově se podílí. Takové právo by homosexuálním ženám a mužům přiznaly tři pětiny české veřejnosti (60 %), proti tomu by se postavilo 31 % obyvatel.

Podpora všech sledovaných práv homosexuálů je obecně častější mezi ženami, lidmi ve věkové kategorii 15 až 44 let, respondenty hodnotícími svoji životní úroveň jako dobrou, lidmi spokojenějšími se životem a lidmi hlásící se k středové a pravicové politické orientaci. Lidé, kteří všechna sledovaná práva podporují, rovněž častěji uváděli, že mají mezi homosexuálními muži nebo ženami přátele a že by přiznání k homosexuální orientaci podle jejich názoru nezpůsobilo člověku v místě jejich bydliště potíže.

Mezi odpůrce všech sledovaných práv se častěji zařadili respondenti starší 60 let, důchodci, dotázaní hodnotící svou životní úroveň jako špatnou a lidé hlásící se k levicové politické orientaci. Odpůrce všech sledovaných práv rovněž častěji uváděli, že mezi homosexuálními muži a ženami nemají žádné přátele, ani známé a že přiznání k homosexuální orientaci by podle jejich názoru člověku v místě bydliště způsobilo potíže.

³ Znění otázky: „Myslíte si, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo: a) uzavřít sňatek, b) uzavřít registrované partnerství (odlišné od manželství), c) adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů, d) adoptovat děti svého partnera/své partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí?“ Varianty odpovědi: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Tabulka 1a: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo... (časové srovnání 2005 až 2012 v %)

	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012
uzavřít registrované partnerství	61/30	69/24	75/19	73/23	72/23	72/23	75/21
uzavřít sňatek	38/51	36/57	38/55	47/46	49/45	45/48	51/44
adoptovat děti	19/70	22/67	23/65	27/63	29/60	33/59	37/55
adoptovat děti partnera/partnerky	-	-	-	-	-	-	-
adoptovat děti z institucionální péče	-	-	-	-	-	-	-

Tabulka 1b: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo... (časové srovnání 2013 až 2019 v %)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
uzavřít registrované partnerství	72/23	73/23	74/22	74/21	76/19	74/22	75/20
uzavřít sňatek	51/44	45/48	49/47	51/43	52/41	50/45	47/48
adoptovat děti	34/57	-	-	-	-	-	-
adoptovat děti partnera/partnerky	-	58/32	59/33	62/29	68/24	64/29	60/31
adoptovat děti z institucionální péče	-	45/48	44/49	48/43	51/40	48/45	47/47

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“ a součtem odpovědí „rozhodně ne“ a „spíše ne“. Dopročet do 100 % u jednotlivých položek v každém roce tvoří odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Časové srovnání s předcházejícími výzkumy ukazují tabulky 1a a 1b. Z nich je zřejmé, že veřejné mínění o právu na registrované partnerství je od roku 2008 poměrně stabilní. Od roku 2009 totéž platí o názoru na uzavření sňatku, ačkoliv zde lze pozorovat přeci jen o něco větší výkyvy. Například z roku 2017 na rok 2019 došlo ke statisticky významnému nárůstu podílu nesouhlasných odpovědí ohledně práva homosexuálních párů na uzavření sňatku, konkrétně o 7 procentních bodů.

V letech 2005 až 2013 jsme se opakovaně ve výzkumech ptali na souhlas s právem homosexuálních žen a mužů adoptovat děti. Od roku 2014 zkoumáme zvlášť postoje k adopcím dětí partnera či partnerky a zvlášť k adopcím dětí z „ústavu“, tzv. dětských domovů. Pozitivněji přitom občané vnímají adopci dětí partnera či partnerky, kterou aktuálně podporuje 60 % českých občanů. Aktuální výzkum v porovnání s loňským rokem ukázal pokles souhlasu s adopcí dětí partnera/partnerky o 4 procentní body. Letošní šetření se tak po mírném nárůstu podílu souhlasících s právem homosexuálních párů na adopci dětí v roce 2017 opět vrací na nižší hodnoty, které byly zaznamenány v roce 2016. Navzdory těmto výkyvům lze z dlouhodobého hlediska sledovat vzestupnou tendenci souhlasných odpovědí ke všem jednotlivým zmíněným právům homosexuálů. Pohled na dlouhodobou časovou řadu (od roku 2005), potvrzuje toto tvrzení, kdy dochází ke kontinuálnímu nárůstu souhlasů u všech uvažovaných položek, které se týkají práv homosexuálních párů.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. – 14. 5. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1026</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>217</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.114, OV.115, OV.180</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov190607</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>7. června 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]